

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра основ медицини**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
декан факультету здоров'я
та фізичного виховання
Едуард СИВОХОП
“30” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність	I7 Терапія та реабілітація
Спеціалізація	I7. 01 Фізична терапія
Освітня програма	Фізична терапія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності І7 терапія та реабілітація, спеціалізації І7.01 Фізична терапія, освітньої програми «Фізична терапія».

Розробники:

Русин Л.П., к. мед. н., доцентка кафедри основ медицини

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри основ медицини

протокол №15 від « 25 » червня 2025 р.

Завідувачка кафедри Ксенія МЕЛЕГА

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол №12 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Людмила РУСИН, 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 42 самостійної роб. студента – 78	1	
	Лекції:	
	22	
	Практичні (семінарські):	
	20	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Самостійна робота:	
	78	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» є формування системи теоретичних знань, набуття практичних вмінь і навичок диференційовано призначати і застосовувати засоби фізичної терапії при захворюваннях жіночої статеві сфери на стаціонарному, санаторному і поліклінічному етапах відновного лікування на основі знання механізмів відновлення і компенсації порушених функцій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);
- здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди (ЗК-10);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

- здатність розуміти складні патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії (ФК-3);
- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність контролювати та проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (ФК-10);
- здатність ефективно реалізовувати та прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної терапії (ФК-11);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 3 Ерготерапія при різних нозологічних станах

ОК 4 Методологія і організація наукових досліджень у фізичній терапії

ОК 6 Сучасні технології здоров'язбереження

ОК 8 Діагностика та програми фізичної терапії при захворюваннях внутрішніх органів

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми 227 «Фізична терапія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП);	
Здатність розуміти етіологію, патогенез та саногенез при складній прогресуючій та мультисистемній патології у контексті практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії;	
Демонструвати вміння визначати функціональний стан осіб різного віку при патологічних станах, а саме: збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, визначати особливості рухової активності пацієнта до травми чи захворювання;	
Вміти аналізувати інформацію від лікаря, з історії хвороби та від інших фізичних терапевтів, фахівців залучених до реабілітації, вміння складати різні види документів, у тому числі іноземною мовою;	
Демонструвати здатність проводити фізичну терапію пацієнтів/ клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями;	
Демонструвати вміння спілкування з пацієнтом/клієнтом, проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та очікуваних результатів фізичної терапії;	
Демонструвати вміння прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології, визначати пріоритетність застосування засобів фізичної терапії;	
Демонструвати вміння розробляти технологію втручання, обирати та узгоджувати відповідні методи, засоби та форми фізичної терапії для досягнення встановлених цілей;	

Демонструвати уміння реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії відповідно до наявних ресурсів і оточення, уміння мобілізувати нові ресурси та адаптовувати практичну діяльність до змінних умов;	
Демонструвати уміння здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії;	
Демонструвати уміння ефективно провадити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-доказові дані;	
Демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп;	
Демонструвати уміння коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів, регулювати частоту занять, тривалість та інтенсивність реабілітаційних заходів, при необхідності змінювати засоби, методи та форми фізичної терапії;	

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Фізична терапія в акушерстві та гінекології**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати: особливості етіології та патогенезу різних патологічних станів під час вагітності, методи оцінки фізичної терапії в акушерстві та гінекології, особливості адекватного вибору індивідуальних та групових занять для вагітних відповідно до терміну гестації, основні діагностичні критерії, методи діагностики та принципи фізичної терапії у хворих із гінекологічною патологією залежно від етапу реабілітації.	
Розуміти: механізм дії та клініко-фізіологічне обґрунтування застосування різних засобів фізичної терапії, зокрема, фізичних вправ, лікувального масажу, природних факторів з лікувальною й профілактичною метою при гінекологічних захворюваннях та різних патологічних станах під час вагітності;	
Оволодіти: навичками розробки та застосування програми фізичної терапії для вагітних та гінекологічних хворих, проводити лікувальну гімнастику з вагітними жінками у першому періоді пологів та рекомендувати індивідуальні програми у ранньому та пізньому післяпологовому періоді в залежності від способу родорозршення, оволодіти навичками проведення дихальної гімнастики. Вміти встановити реабілітаційний діагноз пацієнтці, необхідний для розробки програми фізичної терапії на певному етапі відновного лікування;	
Аналізувати позитивні та негативні ефекти при проведенні заходів фізичної терапії, виявляти способи корекції виявлених відхилень; одноразовий та курсовий вплив засобів фізичної терапії у динаміці відновного лікування при різних гінекологічних захворюваннях та патологічних станах у вагітних жінок;	
Здатність студентів використовувати теоритичні знання функціонування і розвитку жіночого організму у практичній діяльності.	
Оцінювання готовності студента до самостійної розробки, реалізації та оцінки ефективності програми фізичної терапії при різних гінекологічних захворюваннях та патологічних станах у вагітних жінок	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Магістри здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці магістрів.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- демонстрація практичних навичок;
- групові завдання з використанням імітаційних ігор на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, тестовий контроль (I-II рівня), вирішення ситуаційних задач, письмовий теоретичний контроль, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (усно).

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4				50	100
5	5	5	5					

T1, T2 ... – теми

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
---	----------------------------	------

T8	T9	T10	T11	T12	T13	50	100
5	5	5	5				

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	20	5	20
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	5	10	6	10
Індивідуальний навчальний проект (презентація)	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
Завдання самостійної роботи	5	10	5	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії модульного поточного оцінювання

Поточне модульне оцінювання проводиться шляхом проведення тестового контролю знань на заняттях, опитування студентів під час занять, виконання практичних індивідуальних і групових навчальних завдань, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок пропущених занять. В ході поточного контролю, за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали.

При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 5-бальною (традиційною) шкалою з використанням таких критеріїв оцінювання.

Оцінка «відмінно» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також виконує практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «добре» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 5.4):

Таблиця 5.4

Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
«5»	5-6
«4»	4-5
«3»	2-3
«2»	1 (0 балів за знання та 1 бал – за присутність на занятті)

Відробка пропущених лабораторних занять здійснюється згідно графіка відробок у визначений час в чергових викладачів. При цьому потрібно показати написаний від руки конспект з пропущеної теми, пройти тестовий контроль або усно відповісти на поставлені питання, виконати практичне завдання, визначене викладачем.

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бали	Критерії оцінювання
20-18	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
17-12	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
11-6	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
5-1	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, незрозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Таким чином, оцінка за модульне поточне оцінювання складається з оцінок за тестовий контроль на заняттях (1-10 балів), усної відповіді на теоретичні питання (1-10 балів), оцінок за виконання практичних індивідуальних та групових завдань на заняттях (1-10 балів), самостійної роботи студента (1-10 балів). Причому, засвоєння матеріалу під час лабораторних занять оцінюється максимально у 40 балів. Крім того, кожен студент виконує у письмовій формі до кожного модулю один **індивідуальний навчальний проект**, який полягає у розробці програми фізичної терапії для конкретного пацієнта відповідно до реабілітаційного діагнозу при певному захворюванні внутрішніх органів (0-10 балів), і представленні його у вигляді презентації (таблиця 5.4). Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання складає 50 балів (табл.5.5).

Таблиця 5.4. Критерії оцінювання індивідуального навчального проекту

10-8 балів (відмінно)

Студент виконав практичне завдання повністю, правильно розробив програму фізичної терапії відповідно до реабілітаційного діагнозу з використанням теоретичних знань з клінічної картини та симптоматики захворювання. Вміє застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу системи заходів фізичної терапії при конкретних захворюваннях внутрішніх органів. Презентацію матеріалу будує логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи наукову термінологію, не допускає помилок. Здатний до успішного виконання творчих завдань.

7-5 балів (добре)

Студент виконав практичне завдання повністю, з опорою на теоретичні знання, але може допустити неточності, окремі помилки в аналізі системи заходів фізичної терапії при захворюваннях внутрішніх органів. Допускає незначні помилки у викладеному матеріалі. Загалом може самостійно виконувати творчі завдання.

4-3 бали (задовільно)

Студент виконав практичне завдання неповністю або частково, з помилками. Допускає істотні помилки в аналізі системи заходів фізичної терапії при захворюваннях внутрішніх органів. Презентація підготовлена поверхнево, містить суттєві неточності. Продемонстрував слабкі вміння виконувати творчі завдання.

2-1 (незадовільно)

Студент виконав практичне завдання фрагментарно або неправильно. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Неправильно розробив програму фізичної терапії. Обмежені теоретичні знання не дають змогу правильно презентувати результати. Продемонстрував невміння виконувати творчі завдання.

Таблиця 5.5. Шкала модульного поточного оцінювання з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1, 2	
	Кількість балів	Максимальна кількість балів
Тестовий контроль знань на заняттях (<i>середня оцінка за результатами тестів</i>)	1-10	10
Усна відповідь на теоретичні питання	1-10	10
Виконання практичних індивідуальних та групових завдань на заняттях (<i>середня оцінка за результатами виконання завдань</i>)	1-10	10
Самостійна робота (<i>за якість конспектів лекцій та виконаних завдань</i>)	1 -10	10
Індивідуальний навчальний проект (<i>письмово</i>)	1 -10	10
Разом		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). МКР проводиться наприкінці кожного змістового модулю і складається з вирішення тестових завдань та теоретичних питань (додаток 1). До МКР допускаються всі студенти. На виконання письмової МКР відводиться до двох академічних годин. Кожен студент виконує окремий варіант завдань. В кожному варіанті є 10 тестових завдань, 1 теоретичне питання, 1 ситуаційна задача. На кожне тестове питання дається 5 варіантів відповідей. Правильними можуть бути від однієї до 5 відповідей. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 3 бали (максимально 30 балів), за теоретичне питання та ситуаційну задачу у 10 балів (максимально 20 балів). За допомогою письмової МКР оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 50 балів.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення.

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання (таблиця 5.1).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 1 семестру (2 семестру заочна форма навчання) і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів 2-х змістових модулів та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку, що передбачено робочим навчальним планом.

У «Положенні про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті», що затверджено Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р. вказано, що ключовою проблемою визначення рівня знань студентів під час проведення екзаменів та заліків є критерії оцінок. При цьому необхідно керуватися таким:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботі виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ.

Тема 1. Анатомо – фізіологічні особливості жіночої статеві сфери та їх вікові зміни.

Тема 2 Фізична терапія при екстрагенітальних захворюваннях у вагітних.

Тема 3. Вагітність як фізіологічний процес. Застосування засобів лікувальної фізкультури при нормальному перебігу вагітності.

Тема 4. Застосування засобів лікувальної фізкультури в пологах, та у післяпологовому періоді.

Тема 5. Лікувальна фізична культура при неправильних положеннях і тазових передлежаннях плода, при вузькому тазі.

Тема 6 Лікувальна фізична культура при перенесеній вагітності та при оперативному розродженні.

Змістовий модуль 2

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В ГІНЕКОЛОГІЇ.

Тема 7. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях.

Тема 8. Лікувальна фізична культура при розладах менструальної функції та функціональному нетриманні сечі.

Тема 9. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації у відновному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань.

Тема 10. Застосування засобів фізичної реабілітації при аномальних положеннях матки.

Тема 11. Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль I													
Змістовий модуль 1.													
Фізична терапія в акушерстві.													
Тема 1. Анатомо – фізіологічні особливості жіночої статеві сфери та їх вікові зміни.	10	2	2			6							
Тема 2 Фізична терапія при екстрагенітальних захворюваннях у вагітних.	8	2				6							

Тема 3. Вагітність як фізіологічний процес. Застосування засобів лікувальної фізкультури при нормальному перебігу вагітності.	10	2	2			6						
Тема 4. Застосування засобів лікувальної фізкультури в пологах, та у післяпологовому періоді.	10	2	2			6						
Тема 5. Лікувальна фізична культура при неправильних положеннях і тазових передлежаннях плода, при вузькому тазі.	8	2				6						
Тема 6. Лікувальна фізична культура при перенесеній вагітності та оперативному розродженні.	12	2	2			8						
МКО № 1	2		2									
Разом за змістовим модулем 1	60	12	10			38						
РАЗОМ ЗА І МОДУЛЕМ	60	12	10			38				-		

МОДУЛЬ І
Змістовий модуль 2.
Фізична терапія в гінекології.

Тема 7. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях.	12	2	2			8						
Тема 8. Лікувальна фізична культура при розладах менструальної функції та функціональному нетриманні сечі.	10	2				8						
Тема 9. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації у відновному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань та при аномальних положеннях матки.	10	2	2			6						
Тема 10. Застосування засобів фізичної реабілітації при аномальних положеннях матки.	10	2	2			6						
Тема 11. Лікувальна гімнастика після	16	2	2			12						

операцій з приводу раку молочної залози.												
МКО № 2												
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10			40						
Усього годин	120	22	20			78				-		

6.3. Теми лекційних занять.

№ п.п	Назва теми	Кількість год.	
		Денне	Заочне
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в акушерстві.			
1.	Анатомо – фізіологічні особливості жіночої статевої сфери та їх вікові зміни.	2	-
2.	Фізична терапія екстрагенітальних захворюваннях у вагітних	2	
3.	Вагітність як фізіологічний процес. Ознаки вагітності. Методи контрацепції.	2	
4.	Застосування засобів лікувальної фізкультури при нормальному перебігу вагітності.	2	
5.	Фізична реабілітація у пологах, та у післяпологовому періоді.	2	
6.	Лікувальна фізична культура при перенесеній вагітності та оперативному розродженні.	2	
	Разом	12	
Змістовий модуль 2. Фізична терапія в гінекології.			
7.	Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях.	2	
8.	Поняття про менструальну функцію. Фізична реабілітація при розладах менструальної функції .	2	
9.	Фізична реабілітація при функціональному нетриманні сечі. Фізична реабілітація при аномальних положеннях матки.	2	
10.	Застосування засобів фізичної реабілітації при аномальних положеннях матки.	2	
11.	Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози	2	
	Всього	22	

6.4. Теми практичних занять

№ п.п	Назва теми	Кількість год.	
		Денне	Заочне
МОДУЛЬ I.			
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в акушерстві.			
1	Фізична терапія при екстрагенітальних захворюваннях у вагітних. Вагітність як фізіологічний процес. Ознаки вагітності. Методи контрацепції.	2	
2.	Застосування засобів лікувальної фізкультури при нормальному перебігу вагітності.	2	
3.	Фізична реабілітація у пологах, та у післяпологовому періоді. Лікувальна фізична культура при неправильних положеннях і тазових передлежаннях плода.	2	
4.	Лікувальна фізична культура при вузькому тазі, перенесеній вагітності Лікувальна фізична культура при оперативному розродженні	2	
5.	МКО № 1.	2	
Змістовий модуль 2. Фізична терапія в гінекології.			
6.	Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях. Поняття про менструальну функцію. Фізична реабілітація при розладах менструальної функції .	2	
7.	Фізична реабілітація при функціональному нетриманні сечі. Фізична реабілітація при аномальних положеннях матки.	2	

8	Комплексна реабілітація хворих з захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів.	2	
9.	Фізична реабілітація хворих при хронічних запальних захворювань жіночої статеві сфери. Фізична реабілітація хворих після операцій з приводу раку молочної залози.	2	
10.	МКО № 2	2	
	Всього	20	-

6.5. Самостійна робота

№ п.п	Назва теми	Кількість год.	
		Денне	Заочне
МОДУЛЬ I			
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в акушерстві.			
1.	Комплексна реабілітація хворих з захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів та при нетриманні сечі. Етіологія, патогенез і основні симптоми захворювань сечовидільної системи.. Особливості проведення ЛФК при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Комплекси спеціальних вправ лікувальної гімнастики. Особливості санаторно-курортної реабілітації хворих з захворюваннями нирок і сечовивідних шляхів.	10	
2.	Застосування засобів лікувальної фізкультури при вагітності та у післяпологовому періоді. Фізіологічні зміни в організмі жінки при вагітності. Завдання і роль занять лікувальною гімнастикою в період вагітності. Показання і протипоказання до застосування фізичних вправ. Комплекси вправ лікувальної гімнастики для жінок з нормальним перебігом вагітності в різні періоди. Особливості заняття фізичними вправами жінок з патологією вагітності. Фізіологічний перебіг пологів. Періоди пологів. Застосування фізичних вправ в різні періоди пологів. Методика і комплекс вправ післяпологової лікувальної гімнастики для жінок, в яких були нормальні пологи. Лікувальна гімнастика після кесаревого розтину.	10	
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в гінекології.			
3.	Особливості застосування засобів фізичної реабілітації у відновному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань. Клінічні особливості хронічних запальних захворювань жіночої статеві системи. Програми комплексної реабілітації при запальних гінекологічних захворюваннях. Завдання, методичні принципи, показання і протипоказання до застосування ЛФК в реабілітаційному лікуванні запальних гінекологічних захворювань. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики.	16	
4.	Лікувальна фізкультура для жінок з аномаліями положення матки. Причини, клінічні ознаки та види аномалій положення матки. Методика ЛФК для жінок з аномаліями положення матки. Комплекс спеціальних вправ при різних видах аномалій положення матки. Спеціальні вправи для зміцнення м'язів тазового дна.	14	
5.	Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози. Механізм порушень в структурах опорно-рухового апарату після операцій з приводу раку молочної залози. Методика ЛФК для жінок, які перенесли оперативне втручання. Комплекс спеціальних вправ.	14	
6.	Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях. Лікувальна фізична культура при розладах менструальної функції.	14	
	Разом за I модулем	78	

Примітка. Самостійна робота виконується студентом згідно визначених завдань у навчальному зошиті з дисципліни

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальний навчальний проект з дисципліни студент виконує у формі мультимедійної презентації до кожного модулю (загалом передбачена підготовка 2 проектів). Навчальний проект полягає у розробці програми фізичної терапії для конкретної пацієнтки відповідно до вивчення матеріалу змістового модулю дисципліни. Програма фізичної терапії має бути диференційованою, комплексною, з детальним обґрунтуванням усіх призначених заходів. Має включати заходи оперативного та етапного контролю для оцінки ефективності програми фізичної терапії. Максимальна кількість балів, які студент може отримати за написання проекту – 10 балів. Критерії оцінювання індивідуального навчального проекту наведені у таблиці 5.4.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: мультимедійне обладнання, портативна діагностична апаратура (тонометри, тазомір, антропометричний інструментарій).

Методичне забезпечення: конспект лекцій з дисципліни; методичні рекомендації до лабораторних занять з дисципліни; схеми, таблиці, малюнки, презентації; інструктивно-методичні матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань; критерії модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник, 3-тє вид., перероблене та доповнене. – Київ: Олімпійська література, 2010. – 488 с.
2. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
3. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: Навчальний посібник / За ред. В.П. Лисенюка.- К., 2001.- 70 с.
4. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів / За ред. проф. Ю.М. Мостового. – 22-ге вид., перероб. – Київ, Центр ДЗК, 2017. – 616 с.
5. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова та ін. – К.: Медицина, 2008. – 248 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський, Л. Войчишин. – Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

Допоміжна

1. Акушерство та гінекологія у 4 т.: національний підручник/ Кол. авт. За ред. акад. НАМН України, проф. В.М. Запорожана.- т.1: Акушерство. К.- ВСВ «Медицина». – 2013. – 1032 с.
2. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): навч. посіб. / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 94 с.
3. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): метод. вказівки для викладачів / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 112 с.
4. Одинець Т. Є. Фізична реабілітація жінок з постмастектомічним синдромом : монографія / Тетяна Одинець. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 400 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Лекційний курс з дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології». Сайт електронного навчання УжНУ. URL: <https://elearn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=1903>
2. Робоча програма дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології». Сайт електронного навчання УжНУ. URL: <https://elearn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=1903>
3. Перелік питань, тестових завдань, ситуаційних задач до лабораторних занять з дисципліни. Сайт електронного навчання УжНУ. URL: <https://elearn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=1903>
4. Презентації до тем змістових модулів дисципліни. Сайт електронного навчання УжНУ. URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=1903>
5. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
7. Наказ МОЗ України від 23.05.2018 № 981 "Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків". URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-23052018--981-prozatverdzhennja-perekladu-mizhnarodnoi-klasifikacii-funkcionuvannja-obmezhen-zhittedijalnostita-zdorov%e2%80%99ja-ta-mizhnarodnoi-klasifikacii-funkcionuvannja-obmezhen-zhittedijalnostita-zdorov%e2%80%99ja-ditej-i-pidlitkiv>
6. Альянс Європейських органів Фізичної та Реабілітаційної Медицини. Біла Книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини (ФРМ) в Європі. Розділ 7. Сфера клінічних компетентностей: ФРМ на практиці. Укр журнал ФРМ. 2018; 2(2): 113-144. URL: <http://www.whitebookprm.eu/wp-content/uploads/2019/03/WB-2018-3rd-Edition-UA-fin.pdf>

Питання для контролю теоретичної успішності Змістовий модуль 1

1. Фізіологічні зміни в організмі жінки при вагітності. Лікувальна гімнастика для жінок з нормальним перебігом вагітності.
2. Комплекси вправ для вагітних у різних періодах вагітності.
3. Особливості занять фізичними вправами жінок з патологією вагітності.
4. Застосування фізичних вправ в різні періоди пологів.
5. Лікувальна гімнастика у післяпологовому періоді.
6. Лікувальна гімнастика після операції кесаревого розтину.
7. Фізичні фактори в реабілітаційному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань.
8. ЛФК та лікувальний масаж в реабілітаційному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань.
9. Лікувальна фізкультура для жінок з аномаліями положення матки.
10. Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози.
11. Зовнішні статеві органи жінки, будова, кровопостачання, лімфовідтік, іннервація.
12. Внутрішні статеві органи жінки, будова, кровопостачання, лімфовідтік, іннервація.
13. Особливості будови зв'язкового апарату матки та яєчників.
14. Особливості будови м'язів тазового дна.
15. Вагітність як фізіологічний процес. Ознаки вагітності.
16. Зміни в імунній та ендокринній системах при вагітності.
17. Зміни в серцево-судинній системі та системі крові при вагітності.
18. Зміни в ЦНС при вагітності.
19. Фізіологічні зміни в організмі жінки при вагітності.
20. Лікувальна гімнастика для жінок з нормальним перебігом вагітності.
21. Комплекси вправ для вагітних у різних періодах вагітності.

22. Особливості занять фізичними вправами жінок з патологією вагітності.
23. Застосування фізичних вправ в різні періоди пологів.
24. Лікувальна гімнастика у післяпологовому періоді.
25. Лікувальна гімнастика після операції кесаревого розтину.

Змістовий модуль 2.

1. Фізичні фактори в реабілітаційному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань.
2. ЛФК та лікувальний масаж в реабілітаційному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань.
3. Лікувальна фізкультура для жінок з аномаліями положення матки.
4. Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози.
5. Вплив на ембріон і плід шкідливих факторів навколишнього середовища.
6. Лікувальна гімнастика для жінок у першому триместрі вагітності.
7. Лікувальна гімнастика для жінок у другому триместрі вагітності.
8. Лікувальна гімнастика для жінок у третьому триместрі вагітності.
9. Пологи як фізіологічний процес. Періоди пологів. Фізичні вправи під час пологів.
10. ЛФК при неправильних і тазових передлежаннях плода.
11. Поняття про вузький таз. ЛФК при вузькому тазі.
12. Переношена вагітність. Поняття. Ознаки. ЛФК при переношеній вагітності.
13. Лікувальна фізична культура в гінекології. Показання. Протипоказання.
14. Лікувальна фізична культура при розладах менструальної функції.
15. Лікувальна фізична культура при функціональному нетриманні сечі.
16. Фізична реабілітація хворих при хронічних запальних захворювань жіночої статевій сфери.
17. Фізична реабілітація при аномальних положеннях матки.
18. Комплекс спеціальних вправ при різних видах аномалій положення матки.
19. Фізична реабілітація хворих після операцій з приводу раку молочної залози.
20. Механізм порушень в структурах опорно-рухового апарату після операцій з приводу раку молочної залози. Комплекс спеціальних вправ.
21. Завдання, методичні принципи, показання і протипоказання до застосування ЛФК в реабілітаційному лікуванні запальних гінекологічних захворювань.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)